

Till
Till Havs- och Vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se

Diarienummer: 03038-2023

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.

Svar på - Remiss om Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2024:XX om ändring i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2012:18

Generella synpunkter

Samrådsrapporten ger en övergripande beskrivning av miljötillståndet i de svenska havsbassängerna. Att tillståndet på flera punkter inte är tillfredställande och att målen för många arter som finns längs kusterna och i havet inte uppnås är allvarligt. Det visar att det finns ett stort glapp mellan tidigare strategier och förvaltningsplaner, nationellt och internationellt, och tillståndet i den miljö där skärgårdsbor och fiskare verkar. Den gradvisa nedgången av värdefulla arter, framför allt fisk, i vattenmiljön har nu kommit till en punkt där många frågar sig om det går att vända utvecklingen. Mot den bakgrunden finns stora förväntningar på att den uppdaterade marina strategin för Nordsjön och Östersjön 2024–2029 skall leda till åtgärder som konkret förbättrar situationen och att Hav skall spela en stor roll i den processen.

Specifika synpunkter

Deskriptor 1

Fåglar

Miljöstatusen varierar mellan artgrupper för häckande fåglar, god miljöstatus nås bland annat av pelagiska födosökare, dit storskarven hör. I flera skärgårdsområden har den glupska storskarven expanderat explosionsartat, med negativa effekter på fiskpopulationer. I flera skärgårdsområden uppfattas den som en invasiv art. Att det har funnits några få exemplar i Kalmar sund under relativt lång tid ändrar inte på det intrycket. I avsnittet "Trender för fågelarter" skulle det vara värdefullt med en mer detaljerad information om storskarvens utveckling som underlag för framtida bekämpningsåtgärder. Detta saknas dessvärre i den föreliggande rapport.

I flera skärgårdsområden är fiskreproduktionen dålig. En förbisedd bidragande orsak, utöver det som anförts i andra sammanhang, skulle kunna vara ihärdigt sjögräsbetande av de kraftigt ökande populationerna av svanar och gäss som ödelägger fiskarnas romläggning på sjögräs.

I många vikar av Östersjön är det inte ovanligt att se svanflockar på 50 djur som systematiskt betar av sjögräs på grundbottarna. Effekten av detta förtjänar att undersökas mera i detalj - borde bli en forskningsuppgift.

Marina Däggdjur

God miljöstatus nås inte för någon av sälarterna i svenska vatten. Anledningen till det sägs vara att populationernas tillväxt har avtagit och ligger under fastlagda tröskelvärden för tillväxthastighet för sälpopulationer. För gråsäl i Östersjön ligger tillväxten i populationen på 4,7 procent, men populationen på ca 60 000 djur anses märkligt nog inte överskrida ekosystemets bärförmåga. Därför uppnås inte god status enligt indikator *D1C2- Abundans av arter*. Samtidigt visar analyser att späckjockleken hos fälda sälar har minskat signifikant. I vissa områden har också signifikant magrare sälar noterats. Tillsammans motsäger dessa två observationer slutsatsen att ekosystemets bärförmåga för gråsäl inte överskridits, utan kan tolkas som att ekosystemet inte försörjer djuren med tillräcklig näring. SRF anser därför att sälstammen bör minska för fiskarnas och sälarnas bästa.

Fisk

Rapportens beskrivning av fiskbestånden i havet målar en dyster bild av tillståndet. För pelagiska och demersala arter som grupp nås inte god miljöstatus varken i Östersjön eller Västerhavet även om några pelagiska arter klarar tröskelvärdena. I Västerhavet handlar det om makrill, skarpsill, vitlinglyra och sjurygg. I Östersjön gäller det siklöja och skarpsill. Speciell bekymmersam är åldersfördelningen där äldre större fiskar är underrepresenterade. Den främsta orsaken till den uppkomna situationen anses vara ett för hårt fisketryck. Detta kan göras tydligare i rapporten. SRF anser att Hav på olika sätt bör öka ansträngningar för att minska fisketrycket, men utan att slå ut det lilla småskaliga fisket som fortfarande finns kvar. I stället bör det storskaliga industrifisket begränsas. Industrifiskets fångster går huvudsakligen till fiskmjölsproduktion i Danmark och blir till djurfoder, inte människoföda; en dålig affär för det svenska folkhushållet och miljön.

I det åtgärdsprogram som hänger ihop med den aktuella strategin skriver Hav att man tänker öka samverkan med andra aktörer för att öka takten i genomförande av beslutade åtgärder inom havsmiljöarbetet, vilket SRF välkomnar.

För kustfisk nås inte heller god miljöstatus i någon av de bedömda kustvattentyperna varken i Östersjön eller Västerhavet. Tillståndet för torsk i Västerhavets kustvatten är fortfarande kritisk men en signifikant återhämtning kan skönjas. Vad gäller abborre i Östersjön visar provfiske att populationen minskat på en station men inte på en annan, vilket visar på behovet av tätare geografiska provfiskestationer med varierande miljöbelastningar tex näringsläckage.

Deskriptor 3

Kommersiellt nyttjade fiskar och skaldjur

Som nämnts ovan är miljöstatus för bestånden av fiskar och skaldjur dålig. Det gäller i hög grad också kommersiellt nyttjade arter både i Östersjön och Västerhavet där fiskbestånden, på många ställen, varit på stadig tillbakagång sedan slutet av 60 talet. Speciellt bekymmersam är situationen för sill/strömning i Östersjön där både populationens storlek och åldersfördelning visar negativa trender. Ett för hårt fisketryck anses bidra mest till beståndets dåliga status. Här har det storskaliga kommersiella industrifisket utpekats som en negativ faktor. I rapporten bör termen "selektivt fiske" i rapporten bör bytas ut eftersom innebörden inte är helt klar och selektiviteten i industrifisket kan ifrågasättas. Det borde räcka med att bara skriva "fisketryck".

Det kommersiella fisket till havs regleras inom EUs gemensamma fiskepolitik som sätter de årliga kvoterna för hur mycket fisk som får tas upp ur havet. Här är det viktigt att Hav förser beslutsfattare med all information som den kan för att undvika beståndskollaps i likhet med den som drabbat torskbestånden i flera områden.

Jungfruskär 2024-02-28
Lotten Hjelm
Ordförande

Hasselö 2024-02-28
Kjell Malmjöf
Skärgårdarnas Riksförbunds Fiskegrupp

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND
Borgen 126, 472 95 Varekil
info@skargardarna.se www.skargardarna.se

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Svar på - Remiss om Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2024:XX om ändring i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter
HVMFS 2012:18